

1. Název vzdělávacího programu:

Věda: objevy, metody, omyly, etika

Jak uchopit a podat vědecké objevy a nezaplést se při tom do mylných výkladů informací.

Obsah

1) První, dopolední část programu představí nová, kontroverzní a důležitá témata současné biologie. Cílem bude poutavou formou pedagogům vysvětlit složitá a komplexní témata a ukázat praktické příklady, jak se tato témata dají přiblížit žákům/studentům tak, aby jim porozuměli a orientovali se v pojmech, se kterými se nyní běžně a často setkají nejen ve škole. Jedná se o oblasti biologie, které se dynamicky vyvíjejí a není v silách pedagogů jim podrobně porozumět prostřednictvím samostudia, jelikož by takové počínání vyžadovalo neúměrně velké množství času. Zároveň se jedná o témata, která jsou často záměrně či pouze z nedostatku informací dezinterpretována a bývají amplifikována do rozměrů, jež se odklánějí od reality. Posluchači dostanou materiály pro použití těchto poznatků ve výuce i pro vlastní rychlé připomenutí nejdůležitějších informací.

a) Genové modifikace, 45 min

Jak si vědci hrají s genomem? Budeme moci léčit vzácné choroby nebo i vybrat barvu očí svého dítěte pomocí genových manipulací? Proč byla za Crispr/Cas9 udělena Nobelova cena tak rychle? A jak se vlastně liší současné metody úprav genomu od šlechtění? Proč jsou GMO plodiny lepší než pesticidy?

b) Tajemství DNA a RNA, 45 min

Co všechno se ukrývá v lidském genomu? Co je to epigenetika? Co všechno umí RNA? Jak fungují RNA vakcíny?

c) Mikrobiom, 45 min

K čemu nám jsou prospěšné bakterie ve střevech? Dá se mikrobiom transplantovat? Jak ovlivňují mateřské bakterie plod? Kde mají svůj mikrobiom rostliny?

2) Spánková hygiena, 45 min

Tato část programu se zaměří na opomíjenou oblast úzce spojenou s psychickou pohodou pedagogů i studentů během výuky – spánek. Cílem je seznámit posluchače se současnými poznatky chronobiologie, které mohou mít dopad na výkonnost jejich studentů. Poradí kantorům, jak pečovat dlouhodobě o svůj vnitřní čas s respektem k vnějším podmínkám.

- Spánek a jeho správné načasování. Jak určit správný čas pro zkoušení studentů? Proč jsou žáci někdy méně soustředění? Jak sladit vnitřní hodiny učitele a žáka? Vliv modrého světla na spánek a soustředění.

Druhá, odpolední část programu bude zaměřena na metodologii vědy. Cílem bude vysvětlit, jak vědci pracují, předložit několik způsobů, jak se v jejich práci orientovat a podnítit v posluchačích kritické myšlení.

3) Vědecké publikace jako výstup práce vědce, 45 min

- Jak vzniká vědecká publikace? Jak se orientovat v záplavě článků? Jak poznat kvalitní vědeckou práci? Musíme hned číst původní publikace? Jak rozpoznat podložené informace od reklamy?
- Kdo umí vědecké informace nejlépe přiblížit laické veřejnosti? – Tipy na redaktory a popularizátory, které stojí za to sledovat.

4) Od pokusu k léku aneb, proč jsou farmaka tak drahá? 45 min

- Financování vědy – odkud berou vědci peníze? Kolik stojí zkumavky, a kolik den v laboratoři? Kolik léků se vyhodí do koše, než se objeví jeden, který bude fungovat?

5) Etika vědecké práce/Vědecké omyly, 45 min

- Věda není všemocná ani neomylná, ale je to to nejlepší, co v současnosti máme k získávání znalostí a pochopení toho, jak funguje svět kolem nás. Kdy jsme se jako vědci mýlili a kteří z nás selhali? Jak se dá ve vědě podvádět?
- Etické výzvy současné vědy – jak se liší etický kodex v západní vědě a jaká omezení si kladou totalitní systémy? Je dobré některé metody raději dál nezkoumat? Jak zajistit, aby věda ctěla etické standardy a zároveň si ponechat svobodu bádání?

6) Examinační část, 45 min